

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Grundläggande begrepp och regelverk - totalförsvaret

Version juni 2018

Regeringsformen om krig och krigsfara

- Sverige ska ha regler som så långt det är möjligt skapar grund för legalt handlande även i krigstid.
- Krigsdelegation i stället för riksdag.
- Möjligheter för regeringen och för myndigheter under regeringen att utöva särskilda befogenheter.

(Läs mer i grundlagen - Regeringsformen kap. 15)

Totalförsvaret

- Verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig.
- Består av militärt försvar och civilt försvar.
- Civilt försvar är den verksamhet som bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer.
- I krig är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas.

(Läs mer i lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap)

Höjd beredskap

- För att stärka Sveriges försvarsförmåga kan regeringen besluta om höjd beredskap (skärpt beredskap eller högsta beredskap).
- Högsta beredskap råder om Sverige är i krig.
- Regeringen beslutar om höjd beredskap om Sverige är i krigsfara eller om det råder utomordentliga förhållanden pga krig utanför Sverige eller att Sverige varit i krig eller krigsfara.

Vid höjd beredskap - vad gäller för kommuner och landsting

- Kommuner och landsting ska vidta de särskilda åtgärder som behövs för att de under de rådande förhållandena ska kunna fullgöra sina uppgifter i totalförsvaret.
- Kommunstyrelsen respektive landstingsstyrelsen har ledningsansvaret.
- Vid högsta beredskap ska kommuner och landsting övergå till krigsorganisation.

Lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommuner och landsting berörs också av en rad andra regelverk vid höjd beredskap.

Vid höjd beredskap - Vad gäller för statliga myndigheter

- Bevakningsansvariga myndigheter ska i första hand inrikta sin verksamhet på uppgifter som har betydelse för totalförsvaret.
- Myndigheternas fredstida verksamhet ska om möjligt upprätthållas i normal omfattning
- Regeringen ska hållas informerad om händelseutvecklingen, tillståndet och förväntad utveckling samt vidtagna och planerade åtgärder.

Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Myndigheterna berörs också av en rad andra regelverk vid höjd beredskap.

Vid höjd beredskap – Vad gäller för enskilda organisationer och företag

- Enskilda organisationer och företag som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig ska vidta de särskilda åtgärder som är nödvändiga för att de under de rådande förhållandena ska kunna fullgöra dessa skyldigheter.

Fullmaktslagar

- Bemyndigande till regeringen i Regeringsformen.
- Aktiveras ofta automatiskt vid krig och ger regeringen bemyndigande att föreskriva om tillämpning vid krigsfara m.m.
- Några exempel: lagen om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m., ransoneringslagen, förfogandelagen och arbetsrättsliga beredskapslagen.

Civilt försvar i fredstid

- I fred är civilt försvar den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs.
- **Alla myndigheter** ska beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet.

Civilt försvar i fredstid

- **Bevakningsansvariga myndigheter** ska
 - planera för att kunna anpassa verksamheten inför förändrad säkerhetspolitisk situation,
 - omvärldsbevaka, göra RSA:er m.m. så att de klarar sina uppgifter vid höjd beredskap,
 - utbilda och öva personal för verksamhet vid höjd beredskap.

Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap

Civilt försvar i fredstid

- **Kommuner och landsting** ska vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap.
- Åtgärderna styrs genom statlig ersättning – överenskommelser som träffas mellan MSB och Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Nya överenskommelser – juni 2018

Alla kommuner och landsting ska påbörja arbetet avseende de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser) så att de på sikt kan fullgöra sin uppgift inom totalförsvaret i händelse av krigsfara och krig.

Åtgärderna ska påbörjas och i vissa fall genomföras under perioden 2018 fram till 31 december 2020.

Prioriterade uppgifter under perioden är:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- Säkerhetsskydd
- Krigsorganisation och krigsplacering

Administrativ beredskap 1(2)

Administrativ beredskap är ett samlingsbegrepp för alla lagar och föreskrifter som är nödvändiga för att förbereda och anpassa det svenska samhället till förhållanden under höjd beredskap. Den administrativa beredskapen omfattar:

- **Författningsberedskap** det vill säga de lagar, förordningar och bestämmelser som behövs för att planlägga och reglera samhällets omställning från fred till krig samt för att få samhället att fungera i laga former även i krig.
- **Organisationsberedskap** det vill säga bestämmelser om myndigheters uppgifter och organisation i krig eller vid krigsfara samt planering i fred av detta.

Administrativ beredskap 2(2)

Den administrativa beredskapen handlar också om att under legala former och efter behov kunna omdisponera personella och materiella resurser samt kunna ingripa i näringslivets och enskilda medborgares fri- och rättigheter. Exempel på åtgärder är:

- fatta snabba och säkra beslut inom totalförsvaret (militärt och civilt försvar),
- besluta om ransonering,
- besluta om försörjningsåtgärder,
- inkalla personal till totalförsvaret,
- disponera arbetskraft, samt
- disponera och utnyttja enskild egendom